

de menjar, li feia dur un collar de carbó, ella que ja ho era de negra; la humiliació feia plorar sense llàgrimes la desventurada, amb esgarriances i *estremituds* nervioses», Coromines (*Les Llàgrimes de St. Llorenç* I, § 1, autògraf i 1.ª ed.; = O. C., 326b9f.); «jo sento córrer en les vibracions de la conversa una diferència en els mòbils últims de la conducta política: democràcia contra feixisme; moviment, contra *estremitud*, epilèpsia i control», Coromines (diari de 1935); «rient-se de les *estremituds* que fa per escapar-se», en la revista *ripollesa*, *Scriptorium*, jul. 1925; i el cerdà Ant. Cayrol defineix «arrencar amb *estremituds*» l'ús que fa del verb en la frase: «doncs, el que puc certificar jo —féu la Poneta— és que una vegada vaig tirar l'aigua de l'eïnam damunt el gall negre, i ell es va *estremir* a cantar» (JPCerdà, *Cont.*, 35).⁴

Com a variant d'*estremir-se* funciona l'oc. mod. *s'estrementí* «frissonner», empeltat sobre el tronc de *tremend*, *trement*. Mot predilecte de Mistral: «La sôvertois bouscarasso / *s'estrementiguè*, touto en raço / d'ourrou!»; *Calendau* (trad. «s'ébranla toute entière» VII, 27.2); «uno esglariado cridadisso / *estrementis* li tamarisso: / Bon ome, Óurrias! Bon ome!» (trad. «fait trembler les tamaris, *Mireio* IV, 57.2); «un vènt-terrau que fourro-boüfo / *estrementis* l'etmà planié / de sa rounflanto brofounié», *Nerto* (trad. «ébranle» VI, v. 95). Però sembla usar-se també a l'Emp., segons testimoni de Víctor Català: «ni el solei l'atuïa --- ni la pluja el feia **estremendir* 'estremir-se, sentir esgarriances' (*Lenin*, 963: és clar que hauria convingut grafiar *estremendir* amb s).

D'ampla àrea occit.: llgd. *s'estrementí* «se trémousser, frémir par un mouvement de surprise; s'effrayer subitement ---» (Sauvages); Pezenàs «*s'estrementí*: frissonner (*sióti touto estrementido*: je suis toute frissonnante d'émotion)» (Mâzuc); Clarmont d'Erau «*s'estrementí*: tressaillir, frissonner» (Pastre); roerg. *estrementí*: «tressaillir» (Vayssier); Montpezat *s'estrementí* 'tenir esgarriances de fred' (KMeyer, VKR VI, 55); «arré nou dècho *estrementit* un co de crestian coumo la bisto --- de Jerusalem», gc. del Gers (*Arm. d. Gasc.* 1935, p. 13); girondí *estrementí*: frissonner» (Moureau, *Patois de La Teste*). En els dos extrems es troben formes amb labialització *-em-* > *-oum-*: Barceloneta *estroumentir* «ébranler, secouer, émouvoir fortement» (Arnaud-Morin), Arrens *demourèn estarramountidas* «restèren interdites» (ASNSL CLXXIII, 49), *estramou(n)ti* bearn. (Palay). Ja hi ha algun cas d'*estrementir* intr. i *s'estrementir* en oc. ant. (PDPF); i també it. ant. *stremèntire* «sgomentare, atterrire» (Pieri, ZRPb. xxx, 305). També en tenia una nota imprecisa de la Vall d'Aran (c. 1925), que no es va confirmar.

Trèmol 'espècie d'àlber' '*Populus Tremula*', de fulla sempre tremolosa per poc vent que faci (Lab. 1840; *CostManc.* I, 163, § 669), però no és peculiar de la V. de Boí i And. com diu el *D'Ag.*, sinó de tots els nostres Pirineus; des del Conflent fins a Benasc: damunt de Tuès, el gran bosc d'Entrevalls és de *trémus* (1959); a l'Alta Cerdanya *trémus* (Eina, 1959); *trémul* el Vilar

d'Urtx (1935); «la blada té una fulla com el *trémul*» diuen al peu del Cadí (Tuixén, 1964); *trémol*, *-mols*, Pallars i Ribag. (Tor, Àreu, Estaon, Cabdella, baixa vall de Boí (Cardet), 1932-34, 1953, 1957), *trémol*, *trémols*, Benasc (1965). *Tremoléra* és 'bosquet de trémols' cap a les Paül's (Perafita de Fades, 1957), però avui a Taüll l'usen com a nom de l'arbre individual (1971), si bé també allí s'usà abans el primitiu, avui petrificat només en el NL: *Es Tremo-Rois* (a principis de tardor la fulla, verda, es torna groga, i acaba essent ben roja).

En el vessant gascó és *trému* a la Vall d'Aran alta i central (des de Bagergue fins a Casarill); però de Viella en avall *trém* fins al Bearn, Coromines, 1924; Rohlf's, *Le Gc.*, Palay, p. 62. Continua també per l'Alt Aragó: *trémol* SJuan de Gistau (1965), a Bielsa crec recordar *tiemble*, en tot cas hi ha NL colle. *El Temblar*; Mettmann documenta a l'Alt Aragó *tiemblo*, segle XIX (i crec ja c. 1490, Vicente Burgos, 17.159 i p. 339); *trjámol* o *triamboleta* a Linas de Broto (1966), *trjámol* a Panticosa, *tremoletas* Gavín, *treboleta* Borau; a Aragüés *tembréro* els uns, *temblero* els altres (1966).

Tremoleda bosquet de trémols (Espinelves, 1587, *D'Ag.*). *Tremolí*, ross. *tremolén* <c>, *tremolet*, mena de bolet que creix en el trémol («Clitocybe mellea, Maire», Font i Quer, *MemAcCiBna.* xxxiii, fasc. 1.ª, 26). En llatí *TREMULUS* consta no sols com a nom de l'arbre sinó també d'ocell, la cuereta (en glosses i en Polemius Silvius, *Rom.* xxxv, 197.⁵

¹ Aquí veiem que en aquell temps es deia encara, d'acord amb l'etimologia, *blastomar* però ja *flastomia*, la forma alterada amb *f-*, en el substantiu. Pasatge precís per a l'explicació d'aquesta *f-*, que no quedà ben aclarida en l'article que li vaig dedicar (vol. I, 826-827). Notem que aquest testimoni, que llavors no coneixia, és el més antic que hi ha del substantiu *flastomia* amb *f-*. El fet que la *f-* s'anticipi en el substantiu a la del verb, sembla ara comprovar la idea, suggerida allà, que la *f-* vagi néixer en el substantiu, com a resultat de la contaminació de substantius de significat connex, com *fàstic* (*dir fàstics, flast-*), deia jo allà; el passatge present ens en forneix un altre, segurament encara més decisiu, per la seva estructura rigorosament paral·lela, *fellonia*: la *flastomia* es diu *ab fellonia*, com succeeix quasi sempre, i com ens ho diu l'adaptador de Sant Agustí. Des de *flastomia* la *f-* degué propagar-se al verb *flastomar*. — ² Potser més aviat es tracta d'una frase macarrònica de frares i seminaristes: *pascuum labiis, tremont ora* 'aliment, pastura, per als llavis, *s'estremir* les boques'. — ³ *Estrems* ha tingut, en efecte, algun ús literari, en aquest sentit. Se'n serví Verdaguer: «--- la serpassa --- sota un esquey --- en què anava a encahuar-se, l'assoleix, y li xafa 'l cap, deixant-li caure --- gran còdol; fent los darrers *estrems*, lo mónstruo --- sa cua que's retors ---», *Colom*, p. 30. Per cert notem que ho escrivia amb *-st-*, no pas *-xt-*, percebent-ho, doncs, com a derivat d'*estremir-se*, no d'*extrem*. Tinguem també present que